

Valstybinio audito ataskaita

LĖŠŲ IR TURTO NAUDOJIMAS IŠLAIKANT IR VYSTANT KARINIŲ VIENETŲ PAJĖGUMUS

2016 m. spalio 24 d. Nr. VA-P-40-4-20

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SAVOKOS</u>	<u>3</u>
<u>SANTRAUKA</u>	<u>4</u>
IŠVADOS	4
REKOMENDACIJOS	5
<u>IŽANGA</u>	<u>6</u>
<u>AUDITO REZULTATAI</u>	<u>8</u>
1. <u>Karinių vienetų išlaikymas ir vystymas</u>	<u>8</u>
2. <u>Karinių vienetų pajėgumų komplektavimas</u>	<u>10</u>
3. <u>Mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektų įgyvendinimas</u>	<u>11</u>
<u>PRIEDAI</u>	<u>14</u>

SAVOKOS

Ekperimentinė plėtra – moksliniais tyrimais ir praktine patirtimi sukauptu pažinimu grindžiama sisteminga veikla, kurios tikslas – kurti naujas medžiagas, produktus ir įrenginius, diegti naujus procesus, sistemas ir paslaugas arba iš esmės tobulinti jau sukurtus ar įdiegtus, taip pat kurti, diegti arba iš esmės tobulinti moksliniais tyrimais ir praktine patirtimi sukauptu pažinimu grindžiamus žmogaus, kultūros ir visuomenės problemų sprendinius¹.

Karinis vienetas – bendrą užduotį turintis patvirtintos struktūros Lietuvos kariuomenės vienetas, įskaitant aktyviojo rezervo karinius vienetus ir parengtojo rezervo karinius vienetus².

Lietuvos kariuomenė – pagrindinė krašto apsaugos sistemos dalis, sauganti valstybės suverenitetą, jos teritorijos ir oro erdvės neliečiamybę, ginklu ginanti valstybę nuo agresijos ar kitokio ginkluoto užpuolimo, vykdanči karines užduotis pagal Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus³.

Nuolatinė privalomoji pradinė karo tarnyba – nepertraukiama, privalomoji pradinė karo tarnyba, kurią atlikdamas karo prievolinkas įgyja pagrindinį karinį parengtumą, pasirengia veikti karinio vieneto sudėtyje⁴.

Pajėgumas – gebėjimas pasiekti norimą efektą/rezultatą/tikslą (įvykdyti užduotį) tam tikroje (nustatytoje) erdvėje (aplinkoje) nurodytu laiku ir išlaikyti jį pagal nustatytus standartus ir sąlygas derinant priemones ir veiklos rūšis⁵.

Profesinė karo tarnyba – Lietuvos Respublikos piliečio pagal profesinės karo tarnybos sutartį savanoriškai įsipareigota ir teisės aktų nustatytais sąlygomis bei tvarka atliekama nuolatinė karo tarnyba kariuomenėje ar kitose krašto apsaugos sistemos institucijose, kitose valstybės, užsienio valstybių ar tarptautinėse institucijose⁶.

Strateginės (neliečiamos) atsargos – rezerve turimos ir paruoštos naudoti materialinės vertybės⁷.

¹ Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas, 2009-04-30 Nr. XI-242, 4 str. 8 d.

² Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas, 1998-05-05 Nr. VIII-723, 2 str. 12 d.

³ Ten. pat., 2 str. 20 p.

⁴ Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymas, 1996-10-22 Nr. I-1593, 2 str. 14 d.

⁵ Lietuvos kariuomenės vado 2011-03-10 įsakymu Nr. V-230 patvirtinta Lietuvos karinių pajėgų operacinė doktrina.

⁶ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas, 1998-05-05 Nr. VIII-723 2 str. 26 d.

⁷ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2009-06-09 įsakymu Nr. VR-20RN patvirtintas Atsargų planavimo ir sudarymo krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašas, 4.2 p.

SANTRAUKA

Pagrindiniai Lietuvos nacionalinio saugumo interesai yra Lietuvos Respublikos suverenumas, teritorijos vientisumas, regioninis ir globalinis stabilumas, taika ir gerovė valstybėje⁸. Šiuos interesus užtikrinti padeda krašto apsaugos sistema, kurios dalimi yra Lietuvos kariuomenės kariniai vienetai.

Vykdam 2014 metų Lietuvos politinių partijų susitarimą, kuriuo siekiama, kad 2020 metais krašto apsaugai skiriamos lėšos pasiektų 2 proc. šalies bendrojo vidaus produkto, 2015 metais krašto apsaugos sistemai skirti ir panaudoti 116 mln. Eur didesni valstybės biudžeto asignavimai, nei 2014 metais. Taip pat, įvertinus pasikeitusią geopolitinę situaciją, nuo 2015 metų Lietuvoje grąžinta nuolatinė privalomoji pradinė karo tarnyba.

Siekdami įvertinti, ar 2015 metais padidėjusių valstybės biudžeto asignavimų, skirtų karinių vienetų pajėgumų išlaikymui ir vystymui, panaudojimas atitiko teisės aktų nuostatas ir reikalavimus, auditą įtraukėme į Valstybinio audito programą⁹. Šio audito tikslas – įvertinti lėšų ir turto naudojimo teisėtumą išlaikant ir vystant karinių vienetų pajėgumus.

Įvertinę audito metu surinktus įrodymus, teikiame valstybinio audito išvadas ir rekomendacijas, kurias įgyvendinus, krašto apsaugos sistemoje būtų užtikrintas efektyvus valstybės biudžeto lėšų naudojimas įgyvendinant mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektus.

IŠVADOS

Lietuvos kariuomenę sudarančiuose kariniuose vienetuose ir Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijoje 2015 metais valstybės biudžeto asignavimai naudoti pagal teisės aktus, turtas valdytas, naudotas ir disponuota juo remiantis viešosios teisės principais, išskyrus kai kuriuos trūkumus:

- mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektai 2015 metais įgyvendinti neužtikrinus efektyvaus valstybės biudžeto lėšų panaudojimo, nes nebuvo patvirtintos mokslinės plėtros krašto apsaugos sistemoje prioritetinės sritys, sprendimai dėl projektų finansavimo priimti ne Krašto apsaugos ministerijos, tinkamai nekontroliuotas projektams skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimas, nesudarytos bendradarbiavimo sutartys su institucijomis, prisidedančiomis prie projektų įgyvendinimo, strateginiame veiklos plane pasirinkti vertinimo kriterijai, neleidžiantys įvertinti, ar, įgyvendinant mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektus, efektyviai naudojami išteklių;
- karo prievolę administruojančios institucijos, vykdydamos šaukimą į nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, nepasinaudojo visomis galimomis teisinėmis priemonėmis ir neužtikrino, kad asmenys, gavę šaukimus, įvykdytų teisės aktuose nurodytas prievoles.

⁸ Lietuvos kariuomenės vado 2010-03-10 įsakymu Nr. V-193 patvirtinta Lietuvos karinė doktrina.

⁹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2016-01-04 įsakymu Nr. V-1 patvirtintas Valstybės kontrolės 2016 metų veiklos planas.

REKOMENDACIJOS

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai

Siekiant užtikrinti, kad būtų finansuojami labiausiai krašto apsaugos sistemos poreikius atitinkantys mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektai, užtikrinti, kad sprendimus dėl projektų finansavimo priimtų Krašto apsaugos ministerija, kontroliuoti projektams skiriamų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimą, sudaryti bendradarbiavimo sutartis su institucijomis, dalyvaujančiomis projektų įgyvendinime, strateginiame veiklos plane nustatyti vertinimo kriterijus, leidžiančius įvertinti mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros srityje pasiektus rezultatus.

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti šios ataskaitos 1 priede „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“.

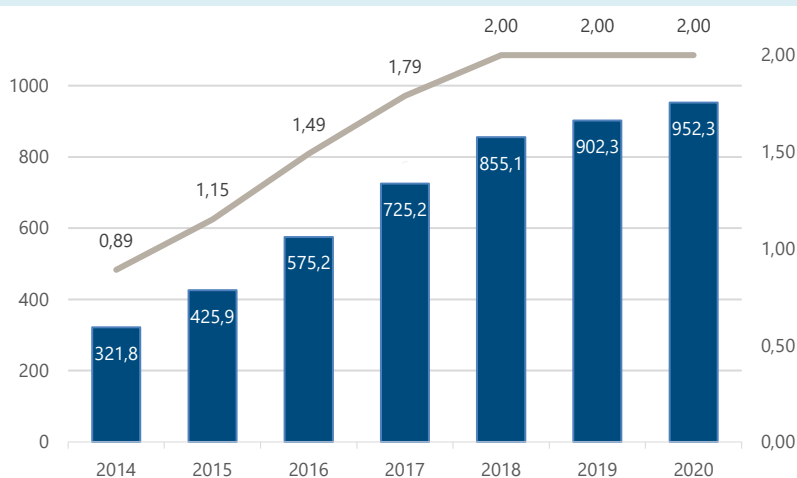
Atsižvelgę į tai, kad audito metu Lietuvos Respublikos Seime įregistruotas Karo prievolės įstatymo pakeitimo projektas, kuriuo siekiama tobulinti šaukimo procedūrų vykdymo tvarką, modernizuoti šaukimo sistemą, ir įsteigtas naujas Lietuvos kariuomenės padalinys, atsakingas už karo prievolės administravimą, toliau stebėsime karo prievolę administruojančių institucijų veiksmus, organizuojant ir vykdant šaukimus į nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą.

IŽANGA

Lietuvos kariuomenės kariniai vienetai, kurių paskirtis saugoti ir ginti valstybės suverenitetą, jos teritorijos neliečiamybę ir vientisumą, vykdyti Lietuvos tarptautinius gynybos ir karinio bendradarbiavimo įsipareigojimus ir kitas su krašto apsauga susijusias funkcijas, yra krašto apsaugos sistemos dalis.

2014 metų kovo mėnesį, reaguojant į kintančią geopolitinę ir gynybos situaciją Europoje bei narystės NATO ir kitose tarptautinėse organizacijose įsipareigojimus, pasirašytas Lietuvos politinių partijų susitarimas dėl 2014–2020 metų Lietuvos Respublikos užsienio, saugumo ir gynybos politikos strateginių gairių. Juo susitarta, kad lėšos krašto apsaugai turi būti kasmet nuosekliai didinamos ir 2020 metais pasiekti 2 proc. šalies bendrojo vidaus produkto.

1 pav. Planuojama 2014–2020 m. krašto apsaugos sistemos asignavimų dinamika (mln. Eur; proc.)

Šaltinis – Krašto apsaugos sistemos 2016–2018 metų strateginis veiklos planas¹⁰

Krašto apsaugos sistemos išlaidos krašto apsaugai 2015 metais sudarė 425 mln. Eur. Palyginti su 2014 metais, audituojamu laikotarpiu krašto apsaugos sistemai skirti ir panaudoti 116 mln. Eur, arba 37 proc. didesni valstybės biudžeto asignavimai. 2015 metais daugiau lėšų skirta karinės technikos ir ginkluotės įsigijimui, strateginių (neliečiamų) atsargų kaupimui, infrastruktūros atnaujinimui, aprūpinimui apranga ir ekipuote, kitoms išlaidoms.

Pažymėtina ir tai, kad 2015 metais Lietuvos Respublikos Seimas priėmė įstatymo¹¹ pakeitimą, kuriuo Lietuvoje grąžinta nuolatinė privalomoji pradinė karo tarnyba. Dėl to krašto apsaugos sistemai buvo būtina iš naujo įvertinti ir priimti sprendimus dėl karinių vienetų infrastruktūros atnaujinimo, turimų logistinių pajėgumų didinimo, žmogiškųjų išteklių paskirstymo, reikiamų prekių, paslaugų ar darbų įsigijimo. Laikotarpis, per kurį turėjo būti pasirengta nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos grąžinimui ir karo prievolinkų atvykimui į dalinius, buvo itin trumpas: 2015 metų kovo mėnesį priimtas sprendimas dėl nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos grąžinimo, gegužės mėnesį paskelbtas sąrašas asmenų, šaukiamų į nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, ir pradėtas jame nurodytų asmenų sveikatos būklės įvertinimas,

¹⁰ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2015-12-23 įsakymu Nr. V-1339 patvirtintas Krašto apsaugos sistemos 2016–2018 metų strateginis veiklos planas (2016-07-07 Nr. V-663 redakcija).

¹¹ Lietuvos Respublikos principinės kariuomenės struktūros 2015 metais, planuojamos principinės kariuomenės struktūros 2020 metais nustatymo, krašto apsaugos sistemos karių ribinių skaičių ir statutinių valstybės tarnautojų ribinio skaičiaus 2015 metais ir 2020 metais patvirtinimo įstatymo Nr. XII-997 2 straipsnio pakeitimo įstatymas, 2015-03-19 Nr. XII-1540.

o rugpjūčio mėnesį Lietuvos kariuomenės padaliniuose šauktiniai kariai pradėjo nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus¹² ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus¹³. Atlikdami auditą darėme prielaidą, kad auditoriams pateikti duomenys yra teisingi, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

Audito procedūros ir metodai pateikiami 2 priede.

¹² Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26 patvirtinti Valstybinio audito reikalavimai.

¹³ 3000-asis TAAIS „Veiklos audito įgyvendinimo gairės“ ir 3100-asis TAAIS „Veiklos audito gairės: pagrindiniai principai“.

AUDITO REZULTATAI

Krašto apsaugos sistemai 2015 metais skirti valstybės biudžeto asignavimai buvo nukreipti į karinių vienetų komplektavimą ir modernizavimą. Karinių vienetų komplektavimas 2015 metais vykdytas grąžintos nuolatinės privalomosios pradinės ir profesinės karo tarnybos pagrindu, o jų modernizavimas – įgyvendinant investicijų projektus, įsigyjant ginkluotę, karinę techniką ir įrangą, vykdamas mokslų tyrimų darbų ir eksperimentinės plėtos projektus.

1. KARINIŲ VIENETŲ IŠLAIKYMAS IR VYSTYMAS

Asmenų, atliekančių nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, aprūpinimas

Privalomosios pradinės karo tarnybos kariai aprūpinami apranga, maistu ir gyvenamąja patalpa kareivinėse¹⁴. Siekiant užtikrinti šių prievolių įgyvendinimą ir sudaryti tinkamas nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos atlikimo sąlygas, 2015 metais kariniuose vienetuose reikėjo iš naujo įvertinti ir priimti sprendimus dėl infrastruktūros naudojimo, turimų logistinių pajėgumų, reikiamų prekių, paslaugų ar darbų įsigijimo.

Asmenys, 2015 metais atliekantys nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, buvo aprūpinami naujais aprangos ir ekipuotės elementais. Dėl to krašto apsaugos sistemos karių aprūpinimui apranga ir ekipuote, 2015 metais panaudota 10,24 mln. Eur daugiau valstybės biudžeto lėšų, nei 2014 metais. Vieno nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą atliekančio asmens aprūpinimui apranga ir ekipuote panaudota apie 2,6 tūkst. Eur valstybės biudžeto lėšų.

Siekiant užtikrinti asmenų, 2015 metais atliekančių nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, aprūpinimą maistu, didelis dėmesys buvo skirtas įgulių aptarnavimo tarnybos personalo sukomplektavimui, sutarčių su ūkio subjektais sudarymui, maitinimo vietų įrengimui. Taip pat, siekiant sudaryti tinkamas nuolatinės privalomosios tarnybos atlikimo sąlygas, kariniuose vienetuose 2015 metais buvo atliekami infrastruktūros objektų remonto darbai. Jiems skirta 1,9 mln. Eur. Kareivinių remonto darbams panaudota 65 proc. visų remonto darbams skirtų lėšų.

Atsižvelgę į tai, kad asmenų, atliekančių nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, atvykimui į dalinius turėjo būti pasirengta per 5 mėnesius ir į tai, kad 2015 metais padaugėjo prekių, paslaugų ir darbų įsigijimų, analizavome, kaip kariniuose vienetuose organizuotas aprūpinimas maistu, apranga ir ekipuote, vertinome valstybės biudžeto lėšų panaudojimą karinių vienetų infrastruktūros atnaujinimui: ar prekės, paslaugos ir darbai įsigyti atlikus viešojo pirkimo procedūras, ar užtikrintas sutartyse numatytų įsipareigojimų vykdymas. Įvertinę audito metu surinktus įrodymus, reikšmingų teisės aktų pažeidimų dėl lėšų ir turto naudojimo organizuojant ir vykdamas asmenų, atliekančių nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, aprūpinimą, nenustatėme.

¹⁴ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas, 1998-05-05 Nr. VIII-723, 63 str.

Asmenų, atliekančių nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, skatinimas

Grąžinus nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą buvo priimti teisės aktų¹⁵ pakeitimai, kuriais numatytos priemonės, skatinančios karo prievolės atlikimą. Viena iš naujai patvirtintų priemonių – vienkartinė kaupiamoji pinigine išmoka. Ji, atsižvelgiant į karo prievolinko tarnybos vertinimą, kaupiama kas mėnesį, o sukaupta suma išmokama asmeniui atlikus tarnybą. 2015 metais vienkartinė kaupiamoji pinigine išmoka už vieną tarnybos mėnesį buvo nuo 76 Eur iki 152 Eur. Teisės aktuose¹⁶ karo prievolinkams 2015 metais taip pat nustatyti ir didesni išmokų, skirtų buitiniams išlaidoms, ir premijoms dydžiai.

Išanalizavus 2015 metais įvykusius pokyčius, apsispręsta įvertinti, ar vidaus administraciniuose teisės aktuose numatyta aiški naujos skatinimo priemonės – vienkartinės kaupiamosios pinigines išmokos – skyrimo ir išmokėjimo tvarka. Atlikę vertinimą nustatėme, kad patvirtintoje tvarkoje¹⁷ yra nustatyti detalūs karo prievolinkų vertinimo kriterijai, asmenys, atsakingi už karo prievolinkų veiklos vertinimą, laikotarpis, per kurį turi būti išmokėta karo prievolinko sukaupta vienkartinė kaupiamoji pinigine išmoka. Vidaus administraciniuose teisės aktuose nustačius vienkartinės kaupiamosios pinigines išmokos mokėjimo tvarką ir karo prievolinkų vertinimo kriterijus, užtikrintas įstatyme¹⁸ numatytų prievolių įgyvendinimas.

Karinių vienetų, kuriuose atliekama nuolatinė privalomoji pradinė karo tarnyba, žmogiškieji ištekliai

2015 metais į karinius vienetus atlikti nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą pakvietus 3 010 asmenų, buvo peržiūrimi ir perskirstomi turimi žmogiškieji ištekliai. Be to, nuo 2015 metų krašto apsaugos sistemos įstaigoms patvirtintas¹⁹ 215 vnt. didesnis pareigybių skaičius. Logistikos valdybai skirta 93 proc. visų Lietuvos kariuomenei patvirtintų papildomų pareigybių.

Siekdami įvertinti, ar kariniuose vienetuose, kuriuose 2015 metais buvo atliekama nuolatinė privalomoji pradinė karo tarnyba, valstybės biudžeto asignavimai žmogiškiesiems ištekliams naudoti pagal teisės aktus, analizavome, kaip kariniuose vienetuose keitėsi profesinės karo tarnybos karių skaičius, kokiuose padaliniuose buvo steigiamos naujos pareigybės, vertinome, ar profesinės karo tarnybos karių darbo laiko (krūvio) paskirstymas organizuotas laikantis teisės aktuose nustatytų reikalavimų. Įvertinę audito metu surinktus įrodymus, reikšmingų teisės aktų pažeidimų nenustatėme.

Karinių vienetų modernizavimas

Siekiant stiprinti ir modernizuoti karinių vienetų pajėgumus, 2015 metais vykdytos aštuonios investicijų projektų įgyvendinimo programos. Joms įgyvendinti panaudota 69,9 mln. Eur valstybės

¹⁵ Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymas, 1996-10-22 Nr. I-1593, 41¹ str.; Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas, 1998-05-05 Nr. VIII-723, 60 str. 1 d.

¹⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015-06-17 nutarimas Nr. 612 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 9 d. nutarimo Nr. 863 „Dėl išmokų buitiniams išlaidoms ir premijų dydžių nustatymo privalomosios pradinės karo tarnybos kariams“ pakeitimo“.

¹⁷ Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymas, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2015-09-04 įsakymu Nr. V-913 patvirtintas Nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą atliekančių ar baziniuose kariniuose mokymuose dalyvaujančių karių tarnybos vertinimo ir piniginių išmokų mokėjimo tvarkos aprašas.

¹⁸ Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymas, 1996-10-22 Nr. I-1593, 41¹ str. 4 d.

¹⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015-08-12 nutarimas Nr. 842 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 2 d. nutarimo Nr. 1283 „Dėl didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus patvirtinimo“ pakeitimo“.

biudžeto asignavimų, iš kurių 12 proc. skirta statybos darbams, o 88 proc. – ilgalaikiam turtui įsigyti. Karinių oro pajėgų programoje numatytų investicijų projektų įgyvendinimui skirta 58 proc. visų investicijų projektų įgyvendinimo programoms patvirtintų lėšų. Įgyvendinant šią programą vykdyta infrastruktūros plėtra, paieškos ir gelbėjimo bei oro erdvės stebėjimo sistemų sukūrimas.

Karinių vienetų gebėjimas užtikrinti numatytą pajėgų parengties lygį, jų išlaikymą ir mobilumą, kad būtų galima užtikrinti jų karinį pajėgumą taikos, krizės ar karinio konflikto metu taip pat priklauso ir nuo turimų atsargų kiekio. Nuo 2015 metų imtasi veiksmų, kad Lietuvos kariuomenei reikiamas strateginių (neliečiamų) atsargų kiekis būtų kaupiamas ir pagal turimus finansinius išteklius kasmet atnaujinamas. Strateginių (neliečiamų) atsargų įsigijimui 2015 metais skirta 1,4 mln. Eur. 2016 metais šių atsargų atnaujinimui planuojama skirti 2 mln. Eur.

Siekdami įvertinti, ar valstybės biudžeto asignavimai karinių vienetų modernizavimui naudoti pagal teisės aktų nuostatas ir reikalavimus, vertinome kaip kariniai vienetai aprūpinami strateginėmis (neliečiamomis) atsargomis ir kaip vykdomos investicijų projektų įgyvendinimo programos. Įvertinę audito metu surinktus įrodymus, nenustatėme reikšmingų teisės aktų pažeidimų dėl lėšų naudojimo karinių vienetų modernizavimui.

Karinių vienetų turto valdymas naudojimas ir disponavimas juo

Lietuvos kariuomenės karinių vienetų turtas sudaro apie 83 proc. viso krašto apsaugos sistemos valdomo turto. Dėl to svarbu, kad jis būtų valdomas, naudojamas ir disponuojama juo būtų remiantis viešosios teisės principais. Atsižvelgiant į tai, kariniuose vienetuose vertinome turto perdavimo, nurašymo, nuomos bei įregistravimo atitiktį teisės aktams, analizavome, ar nėra sudaromos sąlygos kitiems subjektams naudotis kariniams vienetams priklausančiu turto teisės aktuose nenumatytais būdais. Įvertinę audito metu surinktus įrodymus, reikšmingų teisės aktų pažeidimų ar neefektyvaus turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo atveju, nenustatėme.

2. KARINIŲ VIENETŲ PAJĖGUMŲ KOMPLEKTAVIMAS

Vykdydamos šaukimą į nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, šią prievolę administruojančios institucijos nepasinaudojo visomis teisinėmis priemonėmis, kad asmenys, gavę šaukimus, įvykdytų teisės aktuose nurodytas prievoles.

Siekiant sukomplektuoti Lietuvos kariuomenės karinius vienetus ir didinti parengtąjį Lietuvos kariuomenės personalo rezervą, nuo 2015 metų Lietuvoje grąžinta nuolatinė privalomoji pradinė karo tarnyba. Konstitucijoje²⁰ įtvirtinta Lietuvos Respublikos piliečių pareiga įstatymo nustatyta tvarka atlikti karo ar alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą. Už šių pareigų nevykdymą teisės aktuose numatyta administracinė ar baudžiamoji atsakomybė, kurios įvykdymas neatleidžia nuo prievolės atlikti karo tarnybą.

Už karo prievolės administravimą atsakingos Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgos. Pagrindinės jų funkcijos, susijusios su karo prievolės administravimu: tvarkyti karinę įskaitą, vykdyti šaukimą į privalomąją pradinę karo tarnybą, organizuoti į privalomąją karo tarnybą atrinktų prievolinių sveikatos patikrinimą, vykdyti karo prievolinių šaukimą paskelbus

²⁰Lietuvos Respublikos Konstitucija, 139 str.

mobilizavimą, nagrinėti karo prievolinkų prašymus ir skundus susijusius su karo prievole²¹. Gražinus nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą 2015 metais į šaukimo sąrašus patekė 36 825 asmenys šaukime nurodytu laiku privalėjo atvykti į Krašto apsaugos savanorių pajėgų rinktinės karo prievolės ir komplektavimo padalinį. Jei karo prievolinkas, gavęs šaukimo nurodymą, nustatytu laiku neatvyko į Karo prievolės ir komplektavimo padalinį, jam pakartotinai turėjo būti siunčiamas šaukimo nurodymas atvykti administracinio teisės pažeidimo protokolo surašymui, o neatvykus ir po šio nurodymo – kreipiamasi į policiją dėl karo prievolinko atvedinimo. Nustatėme, kad iš 2 512 asmenų, gavusių šaukimo nurodymus, bet nurodytu laiku neatvykusių į minėtą padalinį, tik 36-iems buvo taikyta administracinė atsakomybė, o dėl atvedinimo administracinės teisės pažeidimo protokolui surašyti į policiją kreiptasi tik dėl 318 asmenų. Taigi nepasinaudojusios visomis teisinėmis priemonėmis, karo prievolę administruojančios institucijos neužtikrino, kad asmenys, gavę šaukimus, įvykdytų teisės aktuose nurodytas prievoles.

Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgos paaiškino²², kad atsakomybės taikymą ap sunkino būtinybė protokolą surašyti dalyvaujant administracinėn atsakomybėn traukiamam asmeniui, šešių mėnesių nuo teisės pažeidimo padarymo dienos administracinės nuobaudos skyrimo terminas, per kurį, turint ribotus žmogiškuosius išteklius, sunku tinkamai informuoti karo prievolinką, priversti jį atvykti administracinio teisės protokolo surašymui, šaukimo nurodymų siuntimo registruotu paštu sistemos netobulumas.

Siekiant ateityje išvengti sunkumų, su kuriais buvo susidurta 2015 metais organizuojant ir vykdant asmenų šaukimą atlikti nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, Lietuvos Respublikos Seime įregistruotas Karo prievolės įstatymo pakeitimo projektas²³. Šiuo projektu siekiama tobulinti šaukimo procedūrų vykdymo tvarką, modernizuoti šaukimo sistemą ir užkirsti galimybes vengti konstitucinės Lietuvos Respublikos piliečio pareigos atlikti karo arba alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą vykdymo. Taip pat įvykdyti ir struktūriniai pokyčiai: nuo 2016 m. liepos 1 d. įsteigtas naujas Lietuvos kariuomenės padalinys, atsakingas už karo prievolės administravimą – Lietuvos kariuomenės Karo prievolės ir komplektavimo tarnyba. Atsižvelgę į tai, toliau stebėsime karo prievolę administruojančių institucijų veiksmus: kaip organizuoja ir vykdo šaukimus į nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą.

3. MOKSLO TIRIAMŪJŲ DARBŲ IR EKSPERIMENTINĖS PLĖTROS PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMAS

Įgyvendinant mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektus neužtikrintas efektyvus valstybės biudžeto lėšų panaudojimas.

Siekiant modernizuoti Lietuvos kariuomenės turimus pajėgumus, 2015 metais vykdyti mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektai, kuriems skirta 0,2 mln. Eur valstybės biudžeto asignavimų. Atlikus vertinimą nustatyta, kad mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros

²¹ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2011-11-08 įsakymu Nr. V-1271 patvirtintų Lietuvos kariuomenės krašto apsaugos savanorių pajėgų nuostatų 15 p.

²² Lietuvos kariuomenės krašto apsaugos savanorių pajėgų 2016-04-20 raštas Nr. 1S-260 „Dėl paaiškinimo apie šaukimą į nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą“.

²³ Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo Nr. I-1593 6, 9, 17 ir 37 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, 2016-03-15 Nr. XIIP-4114.

projektai 2015 metais buvo atrenkami nepatvirtinus mokslinės plėtros krašto apsaugos sistemoje prioritetinių sričių. Dėl to Krašto apsaugos ministerija 2015 metais Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrai skyrė 0,1 mln. Eur finansavimą, nenurodydama konkrečių mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektų temų, kurias ji turėtų įgyvendinti. Audito metu Krašto apsaugos ministerija patvirtino mokslo tiriamųjų darbų prioritetų sąrašą²⁴, kuriuo vadovautasi 2016 metais inicijuojant ir atrenkant mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektus krašto apsaugos sistemoje.

Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrai skyrusi finansavimą, Krašto apsaugos ministerija taip pat neužtikrino tinkamos lėšų panaudojimo kontrolės, nes nereikalavo, kad agentūra laiku atsiskaitytų už panaudotas lėšas.

Sprendimus dėl krašto apsaugos sistemos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros projektų finansavimo ar tolimesnio jų vykdymo priima Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros direktorius. Atsižvelgiant į tai, kad mokslo tiriamieji darbai ir eksperimentinės plėtros projektai vykdomi krašto apsaugos sistemos poreikiams tenkinti, manome, kad sprendimai dėl šių projektų įgyvendinimo turėtų būti priimami Krašto apsaugos ministerijos, o ne Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad ministerija agentūrai skyrė 0,1 mln. Eur valstybės biudžeto asignavimų mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektui – nuotoliniu būdu valdomų orlaivių sukūrimui – kurį finansavo Švietimo ir mokslo ministerija. Ministerijos nėra sudariusios bendradarbiavimo sutarties dėl bendrai vykdomų projektų krašto apsaugos srityje, kuriame būtų numatyti tarpusavio įsipareigojimai ir skiriamo finansavimo dydžiai, todėl gali būti, kad projektams skiriamas finansavimas neužtikrins tinkamo darbų vykdymo ir projektų tęstinumo.

Pažymėtina, kad mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektai vykdyti įgyvendinant 2015–2017 metų strateginio veiklos plano priemonę „Vykdyti mokslo tiriamuosius darbus ir plėsti jų taikymą gynybos srityje, taip pat skatinti mokslo ir studijų institucijų atstovų dalyvavimą gynybos tyrimų srityje programose ir projektuose, NATO ir ES gynybos tyrimų ir technologijų institucijose ir mokslo renginiuose“. Ši priemonė įgyvendina strateginio veiklos plano uždavinį „Panaudoti mokslinį potencialą gynybos reikmėms“. Pasirinktas uždavinio vertinimo kriterijus „Krašto apsaugos ministerijos biudžeto lėšų dalis procentais (2015 metai – 0,1 proc., 2016 metai – 0,1 proc., 2017 metai – 0,2 proc.)“ yra netinkamas, nes neleidžia įvertinti pasiektų rezultatų plėtojant mokslinį potencialą gynybos reikmėms ir nesudaro sąlygų stebėti, ar efektyviai naudojami šiam tikslui skirti ištekliai.

Taigi 2015 metais mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektai įgyvendinti neužtikrinus efektyvaus valstybės biudžeto lėšų panaudojimo, nes nebuvo patvirtintos mokslinės plėtros krašto apsaugos sistemoje prioritetinės sritys, sprendimai dėl projektų finansavimo priimti ne Krašto apsaugos ministerijos, netinkamai kontroliuotas projektams skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimas, nesudarytos bendradarbiavimo sutartys su institucijomis, prisidedančiomis prie projektų įgyvendinimo, strateginiame veiklos plane pasirinkti vertinimo kriterijai neleidžiantys įvertinti, ar efektyviai naudojami ištekliai įgyvendinant mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektus.

Tam, kad būtų finansuojami labiausiai krašto apsaugos sistemos poreikius atitinkantys mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektai, sprendimai dėl projektų finansavimo turėtų būti priimami Krašto apsaugos ministerijos, projektus finansuojant kelioms institucijoms, sudarytos bendradarbiavimo sutartys, kuriose būtų numatyti šalių tarpusavio įsipareigojimai dėl bendrai

²⁴ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos 2016-02-23 Mokslo tiriamųjų darbų koordinavimo grupės posėdžio protokolas Nr. 46KV-1.

vykdomų projektų ir skiriamo finansavimo dydžio, kontroliuojamas projektams skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimas. Taip pat strateginiame veiklos plane turėtų būti nustatyti vertinimo kriterijai, leidžiantys įvertinti mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros srityje pasiektus rezultatus.

4-ojo audito departamento direktorius

Rimvidas Aleliūnas

4-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Rosita Griciūtė

Valstybinio audito ataskaitos kopijos (po vieną egz.) pateiktos:

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui

Auditas atliktas, vykdant 2016-01-07 pavedimą Nr. P-40–4

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Rosita Griciūtė (grupės vadovė nuo 2016-03-15)

Rasa Kislovskienė (grupės vadovė iki 2016-03-14)

Agnė Putrimienė

Roma Ramunienė

Vytautas Markauskas

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Lėšų ir turto naudojimas išlaikant ir
vystant karinių vienetų pajėgumus “
1 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacijos eilės Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas /Priemonės/ Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1.	Tam, kad būtų finansuojami labiausiai krašto apsaugos sistemos poreikius atitinkantys mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektai turėtų būti:	Krašto apsaugos ministerija		
1.1	Užtikrinta, kad sprendimus dėl mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektų finansavimo priimtų Krašto apsaugos ministerija.		1. Sudarant 2017 m. biudžeto lėšų naudojimo sutartį su Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (toliau – MITA), sutartyje nurodyti konkrečius projektus, kuriuos norima įgyvendinti. 2. Inicijuoti, kad MITA direktoriaus įsakymu tvirtinamoje Projektų konkurso komisijoje būtų padidintas Krašto apsaugos ministerijos atstovų skaičius.	2017 m. I ketv. 2016 m. IV ketv.
1.2	Kontroliuojamas mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektams skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimas.		Papildyti 2016 m. kovo 23 d. sudarytos Krašto apsaugos ministerijos ir MITA sutarties sąlygas, numatant Vykdytojui atsakomybę, laiku neatsiskaičius už panaudotas lėšas. Patikslinti Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2015 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. V-873 „Dėl Mokslo tiriamųjų darbų projektų inicijavimo ir vykdymo krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintą Mokslo tiriamųjų darbų projektų inicijavimo ir vykdymo krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašą,	2016 m. IV ketv.

Rekomendacijos eilės Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas /Priemonės/ Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			numatant, kad už MTD poreikio krašto apsaugos sistemoje nustatymą, planavimą, įgyvendinimo koordinavimą, vertinimo organizavimą atsakingas Krašto apsaugos ministerijos padalinys, vykdytoji neatsiskaičius už lėšų panaudojimą sutartyje numatytais terminais, ne vėliau kaip per 2 darbo dienas kreiptųsi raštu į jį dėl sutartinių įsipareigojimų vykdymo užtikrinimo.	
1.3	Mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektus finansuojant kelioms institucijoms, būtų sudarytos bendradarbiavimo sutartys, kuriose būtų numatyti šalių tarpusavio įsipareigojimai dėl bendrai vykdomų projektų ir skiriamo finansavimo dydžio.		Inicijuoti bendradarbiavimo sutarties dėl MTD projektų vykdymo ir finansavimo su Švietimo ir mokslo ministerija sudarymą.	2016 m. IV ketv.
1.4	Strateginiame veiklos plane nustatyti vertinimo kriterijai, leidžiantys įvertinti mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros srityje pasiektus rezultatus.		Tikslinant Krašto apsaugos sistemos strateginį veiklos planą, nustatyti uždavinio „Panaudoti mokslinį potencialą gynybos reikmėms“ vertinimo kriterijus, kurie leistų įvertinti mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros srityje pasiektus rezultatus.	2016 m. IV ketv.
Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais: Krašto apsaugos ministerijos Ginkluotės ir valdymo sistemų departamento Mokslo ir technologijų skyriaus vedėjas Laurynas Mockaitis, telefono numeris (85) 2735579, el. paštas laurynas.mockaitis@kam.lt.				

Valstybinio audito ataskaitos
„Lėšų ir turto naudojimas išlaikant ir
vystant karinių vienetų pajėgumus“
2 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito objektas – lėšų ir turto naudojimas išlaikant ir vystant karinių vienetų pajėgumus.

Audito tikslas – įvertinti lėšų ir turto naudojimo teisėtumą, išlaikant ir vystant karinių vienetų pajėgumus.

Atlikdami auditą kariniuose vienetuose vertinome:

▪ **valstybės biudžeto asignavimų naudojimą:**

asmenų, atliekančių nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, skatinimui – vertinome, ar vidaus administraciniuose teisės aktuose numatytos aiškios vienkartinės kaupiamosios piniginės išmokos skyrimo ir išmokėjimo sąlygos;

asmenų, atliekančių nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, aprūpinimui – analizavome kaip kariniuose vienetuose organizuotas aprūpinimas maistu, apranga ir ekipuote, vertinome valstybės biudžeto lėšų panaudojimą karinių vienetų infrastruktūros atnaujinimui: ar prekės, paslaugos ir darbai įsigyti atlikus viešojo pirkimo procedūras, ar užtikrintas sutartyse numatytų įsipareigojimų vykdymas;

karinių vienetų, kuriuose atliekama nuolatinė privalomoji pradinė karo tarnyba, žmogiškiesiems ištekliams – analizavome, kaip kariniuose vienetuose, į kuriuos atvyko nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos kariai, keitėsi profesinės karo tarnybos karių skaičius, kokiuose padaliniuose buvo steigiamos naujos pareigybės, vertinome, ar profesinės karo tarnybos karių darbo laiko (krūvio) paskirstymas organizuotas laikantis teisės aktuose nustatytų reikalavimų;

karinių vienetų modernizavimui – vertinome strateginių (neliečiamų) atsargų sukaupimą, ar įgyvendinant investicijų projektus turtas ir darbai įsigyti atlikus viešojo pirkimo procedūras, ar užtikrintas sutartyse numatytų įsipareigojimų vykdymas;

karinių vienetų pajėgumų komplektavimui – nagrinėjome, ar vykdant šaukimą į nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, karo prievolę administruojančios institucijos pasinaudojo visomis galimomis teisinėmis priemonėmis, kad asmenys, gavę šaukimus, įvykdytų šaukime nurodytas prievoles;

mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros projektų įgyvendinimui – vertinome, ar patvirtintos mokslo tiriamųjų darbų ir eksperimentinės plėtros prioritetinės sritys, ar patvirtinti projektų atrankos vertinimo kriterijai, nagrinėjome šių projektų finansavimo atitiktį galiojantiems teisės aktams.

▪ **valstybės turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo** – vertinome turto perdavimo, nurašymo, nuomos bei įregistravimo atitiktį teisės aktams, nagrinėjome, ar nėra sudaromos sąlygos kitiems subjektams naudotis kariniams vienetams priklausančiu turtu teisės aktuose nenumatytais būdais.

Audito subjektai – Lietuvos kariuomenę sudarantys kariniai vienetai, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija.

Audituojamas laikotarpis – 2015 metai.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai: audito įrodymams gauti taikėme dokumentų peržiūros, pokalbių, patikrinimo ir analitinius metodus. Gautus duomenis vertinome naudodami skaičiavimo, palyginamosios analizės metodus.

Informacijos šaltiniai: audito įrodymams gauti analizavome ir vertinome teisės aktus, reglamentuojančius karinių vienetų veiklą, lėšų ir turto naudojimą, karinių vienetų sprendimus dėl lėšų ir turto naudojimo, viešųjų pirkimų dokumentus, sutartis, pasitarimų protokolus, turto gavimo ir paskirstymo kariniams vienetams dokumentus, statistinius duomenis, atsakingų asmenų pateiktus paaiškinimus.